

הצד האחר של אומת הסטארט-אפ

לצד פריחת הגיבור הלאומי בתעשיית הסטארט-אפ, אנו נחשפים גם להשלכות חיוביות פחות

מאת: **גלעד פורטונה** 28.11.2013

העשור האחרון הוליד לנו גיבור לאומי חדש: סטארט-אפיסט שהצליח להקים חברה טכנולוגית ולמכור אותה במיליונים.

בספר "אומת הסטארט-אפ" הצליחו המחברים, דן סינור ושאול זינגר, להרחיב את המודעות העולמית לייחודיות של ישראל בפיתוח טכנולוגיות ומוצרים פורצי דרך, כך שמשמעות הגיבור הלאומי התעצמה ונהפכה למותג. ואולם, לצד פריחת הגיבור הלאומי בתעשיית הסטארט-אפ, אנו נחשפים גם להשלכות חיוביות פחות.

הפערים החברתיים וירידת הפריזם הגבירו באחרונה את ההבנה אצל רבים מאתנו שמדינה לא יכולה לבסס כלכלה יציבה ומאוזנת על סטארט-אפים בלבד. היא חייבת תעשייה יציבה עם יסודות חזקים. ב-20 השנה האחרונות לא קמו בישראל תעשיות גלובליות גדולות המקיימות מחקר, פיתוח, ייצור ושיווק, המאפשרות העסקת מאות עובדים - בחברה עצמה ובמעגל נותני השירותים. הבעיה מחייבת התייחסות מערכתית ודיון בשאלה אם לא כדאי לעודד ולטפח, לצד הגיבור הלאומי החדש, גם בנייה של חברות גדולות ויצרניות העומדות בזכות עצמן.

התפתחות של חברה מתחילה ברעיון, ממשיכה בפיתוח טכנולוגי וביסוס מודל עסקי ומגיעה להבשלה בהרחבת החדירה לשוק. הצלחת החברה היא התבססותה כחברה גדולה. המאמץ עצום וארוך, והסיכויים לכישלון עסקי ממשיים. הפיתוי לזכות ברווח מהיר ונטול סיכון באמצעות מכירת החברה לחברה רב-לאומית גדול, בעוד בניית חברה עסקית גדולה מחייבת אורך רוח וניהול מורכב יותר.

המצדדים באקזיטים מהירים טוענים שאין להתערב ולקבוע תמהיל רצוי לחברות סטארט-אפ ולחברות יציבות, שכן חלק מהיזמים שמוכרים חברות יוזמים חברות נוספות והופכים ליזמים סדרתיים, וחבל לגרום להם לבנות חברה עסקית מלאה - מה שאינו בתחום התמחותם. עוד הם טוענים כי המכירה לחברות גלובליות גדולות מאפשרת נגישות לשווקים ומגדילה את סיכויי המסחור הגלובלי, ושהחברות הגדולות שקונות את חברות הסטארט-אפ ממשיכות להרחיב את החברות בישראל, מקימות מרכזי מו"פ ותורמות לתעסוקה. באחרונה אף נשמעים קולות של "בואו נבנה מרכז לחדשנות עולמית ונהיה אור לגויים בתחום החדשנות הגלובלית."

מאידך גיסא, מצדדי טיפוח החברות יושבות-הקבע טוענים כי אוכלוסיית היזמים ואנשי הפיתוח המתקדם היא מוגבלת, ואינה אלא שיעור קטן מהעובדים במשק. לדידם, חברות סטארט-אפ אינן יציבות לטווח ארוך ומביאות לבריחת מוחות לחברות הגלובליות, ולפיכך חיוני לפתח חברות עסקיות תחרותיות-גלובליות כמודל יציב יותר לטווח הארוך. הם רואים צורך וחיוביות במינוף ההצלחה הפנטסטית של חברות חדשניות כדי לבנות תעשייה רחבה ויציבה, חדשנית וחזקה עסקית. מבחינתם, חדשנות היא יתרון לאומי המאפשר גם אקזיטים וגם בניית מנוע צמיחה להגדלת הפריזון התעשייתי הירוד.

במפגש פורום מועדון ה-100 של בוגרי הטכניון עלתה דילמה קשה זו לדין פתוח, בהשתתפות יזמים ישראלים ובוגרי המוסד. במסקנה הגורפת היתה שיש צורך בהגדלת מספר החברות הגדולות בישראל, שיצמחו מאותם סטארט-אפים שהקימו הגיבורים הלאומיים החדשים שלנו. היתה מחלוקת על מידת ההתערבות הנחוצה מצד הממשלה, אך הוסכם על שלושה צעדים מומלצים:

1. לעודד מוסדיים להשקיע ביצירת חברות גדולות. הדבר יאפשר לחלק מהיזמים המצליחים להשיג מימון זמן לבניית חברות גדולות.

2. להשקיע בבניית תעשייה טכנולוגית מתקדמת בפריפריה.

3. להרחיב את השקעות המדינה בחינוך טכנולוגי בבתי הספר ובמוסדות להשכלה הגבוהה.

בסיכומו של דבר, המסקנה הגורפת היא שהגיבור הלאומי שלנו לא נעלם, אך הגיע הזמן להעלותו כיתה.

הכותב הוא ראש המרכז למצינות תעשייתיות ב**מוסד שמואל נאמן** ולשעבר סמנכ"ל טבע